

INTRODUCERE

Parte a Imperiului dunărean, provincia transilvăneană traversează în a doua jumătate a secolului al XIX-lea apele unor prefaceri fundamentale. Semnele noului s-au înfiripat timid ori au eclatat spectaculos la nivelul structurilor social-economice, al instituțiilor, al evoluției tehnicilor, în conștiința publică, în cultură sau ideologie. Transformările pe care le cunoaște societatea transilvană în a doua jumătate a secolului al XIX-lea sunt complexe, diversitatea etnică, culturală, confesională a provinciei impunând ritmuri diferite, generate de tradiții, evoluții sociale și culturale diverse. Prin lucrarea de față, mi-am propus să surprind maniera în care un oraș transilvan experimentează prefacerile epocii, evoluțiile pe care acesta le înregistrează, maniera în care se integrează în Imperiul Habsburgic, respectiv monarhia dualistă după anul 1867, mișcările specifice din interiorul populației așezării precum și structura habitatului și poziționarea diverselor grupuri sociale în oraș.

Din punct de vedere al structurii, lucrarea se desfășoară în trei capitole. Pentru înțelegerea cadrului istoric în care a evoluat orașul am considerat necesară realizarea unui tablou al provinciei transilvănene în a doua jumătate a secolului al XIX-lea din perspectiva transformărilor pe care aceasta le cunoaște sub cele trei regimuri ale epocii: neoabsolutism, liberalism și dualism, demers care face obiectul primului capitol. În continuare, al doilea capitol conține o scurtă schiță istorică a orașului Sighișoara

de la începuturi până la mijlocul secolului al XIX-lea. Capitolul al treilea urmărește evoluția orașului, de la aspecte edilitare la aspecte sociale și culturale. Un spațiu aparte în economia acestei părți îl ocupă analiza evoluției și structurii populației. Tranziția de la o societate dominată de privilegii și statute particulare la modernitatea uniformizatoare juridic, structurile complexe ale breslelor meșteșugărești și destrămarea acestora, începutul economiei de piață, debutul activităților cu caracter manufacturier și apoi industrial, a condus la restructurări sociale cu efect imediat discontinuu, în desfășurarea proceselor demografice. Fenomenele demografice devin astfel un barometru al manierei în care o societate s-a modernizat. *Vitalitatea, dinamismul, puterea economică, politică, valoarea sistemelor de guvernământ au fost, sunt și vor fi raportate la factorul populației.*¹ Cu atât mai mult în cazul unei societăți multietnice, pluriconfesionale cum este cea transilvană, factorul cantitativ devine esențial. Într-un spațiu al diversității și confluențelor, elementul cantitativ, numărul constituie un element esențial pentru înțelegerea evoluției istorice, compensând sau atenuând premisele politice ori economice și pe de altă parte reacționând la acestea. Evoluția demografică, realitățile etno-confesionale în perioada cuprinsă între Revoluția de la 1848 și Primul Război Mondial reflectă în fond schimbările politice și efectele modernizării.

¹ Ștefan Pascu, „Cuvânt înainte”, în Ștefan Pascu, *Populație și societate. Studii de demografie istorică*, vol. I, Cluj-Napoca, 1972, p. 7.